

6. Závěr

V předchozích kapitolách jsem poměrně podrobně rozebrala postavení a práva státních příslušníků třetích zemí v EU z několika aspektů. V otázce imigrační politiky se Evropská unie nakonec vydala cestou méně bolestivou a dala přednost přijetí balíčku opatření, která upravují postavení jednotlivých kategorií přistěhovalců, před jediným nástrojem, který by jednotně definoval postavení přistěhovalců ze třetích zemí bez ohledu na důvod, pro který do EU přišli. Kromě toho z rozboru vyplývá, že status jednotlivce určují ještě další kritéria, např. země původu, existence vztahu k občanovi EU, ekonomická aktivita a další. Situaci komplikuje velké množství mezinárodních smluv přijatých na poli legální migrace. Celá problematika je podle mého názoru příliš složitá a nepřehledná na to, aby osoba přicházející ze třetího státu mohla sama zjistit, která práva jí přísluší a co pro jejich nabytí musí učinit.

Jak jsem naznačila již v kapitole o legislativně-politickém vývoji, o společné přistěhovalecké politice zatím nelze hovořit. Roztříštěnost problematiky společné přistěhovalecké politiky rozhodně neprospívá, ale nevidím ji jako hlavní problém. Tím je podle mého názoru fakt, že všechny směrnice, zejména směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny, ponechávají členským státům obrovský diskreční prostor. Členským státům se na úrovni EU podařilo vytvořit tak trochu hybridní systém. Na jednu stranu se státy snaží uchránit si výsadní právo rozhodovat o tom, kdo na jejich území vstoupí a bude ve státě pobývat. Na druhou stranu při současné existenci schengenského prostoru a při zahrnutí této problematiky do SES, imigrační politika jednoho státu musí nevyhnutelně ovlivnit imigrační politiku ostatních členských států. Nechci se na tomto místě pouštět do debaty o tom, jak moc má být EU vstřícná vůči státním příslušníkům třetích zemí. Otázka restriktivního či permissivního přístupu je spíše otázkou politickou. Domnívám se však, že de lege ferenda by úprava měla být jednotná pro všechny členské státy.

S tím souvisí i tolik kritizovaná integrační opatření, kterými mohou členské státy podmínit pobyt státních příslušníků třetích zemí na svém území (viz kapitola 3.1.1). Zcela jistě je chybou, že tato integrační opatření nejsou blíže definována a že nejsou nějakým způsobem omezena. Členské státy tak dostaly do rukou nástroj, kterým mohou pobyt dotčených státních příslušníků třetích zemí v podstatě znemožnit, pokud nastaví laťku pro splnění opatření příliš vysoko. Na toto doplácí státy, které nestanoví

integrační opatření tak přísně, neboť příslušníci třetích zemí je spíše budou využívat ke vstupu na území Společenství. V tomto bodě se ztotožňuji s kritikou, která se v odborné literatuře objevila. Nicméně nemyslím si, že by členským státům měla být odňata možnost požadovat, aby příslušníci třetích zemí prokázali ochotu začlenit se do společnosti tohoto členského státu a přijmout a osvojit si alespoň základní zvyky pro danou společnost charakteristické. Větší harmonizace by však i zde byla na místě. Při ustavování jednotných pravidel by však samozřejmě měla být respektována lidská práva tak, jak jsou vyjádřena v mezinárodních instrumentech.

Právo na sloučení rodiny občanů EU je založeno na 2 skutečnostech. Za prvé jde o závazek respektovat právo na rodinný život, jak je zakotveno v mezinárodních dokumentech (zejména čl. 8 EÚLP). Za druhé právo na sloučení rodiny má napomoci při vytváření vnitřního trhu. Občané EU nesmí být odrazováni od využití svobody pohybu tím, že je do jiného členského státu (ale i zpět domů) nebude moci následovat jejich rodina. Právo na sloučení rodiny občanů EU je tak vázáno na existenci komunitárního prvku, kterým je pohyb v rámci Společenství. Tato konstrukce byla zcela logická do doby, než byla mezi pravomoci Společenství zařazena také společná přistěhovalecká politika. Vznikla tak podle mého názoru bizarní situace. Mohlo by dojít k tomu, že občan EU, který nevyužil svobody pohybu a musí se proto spolehnout na vnitrostátní úpravu, bude mít při slučování rodiny horší postavení než by měl na jeho místě příslušník třetího státu. Navíc, ESD již mnohokrát musel řešit případ, kdy občan EU své právo na volný pohyb využil jen proto, aby se mohl opřít o výhodnější komunitární úpravu (viz kapitola 3.2.2). Pokud se členské státy rozhodly, že své pravomoci v oblasti přistěhovalecké politiky přenesou na Společenství, není podle mého názoru možné, aby právo na sloučení rodiny občanů EU, kteří zůstali ve svém domovském státě, zůstalo upraveno pouze na vnitrostátní úrovni. Domnívám se proto, že by i tato problematika měla být upravena komunitárním právem.